

Oslo kommune v/ ordfører
Rådhuset
0037 Oslo

Oslo, 23. mars 2017
Ansvarlig partner: Sigurd-Øyvind Kambestad

VARSEL OM SØKSMÅL – OPPREISNINGSKRAV CLEMENS SAERS – OSLO HANDELSGYMNASIUM

1 INNLEDNING

Vi representerer Clemens Saers i anledning hans stilling som lektor ved Oslo Handelsgymnasium og skaden han ble påført da han ble angrepet av en av skolens elever, 15. mai 2014.

Eleven tilhørte klasserommet tvers over gangen for der Saers underviste. Da Saers ikke tillot eleven å komme inn i hans klasserom, tok eleven strupetak på ham og holdt taket såpass lenge at de øvrige elevene oppfattet at Saers var i livsfare. Angrepet påførte Saers posttraumatisk stressyndrom (PTSD) og alvorlig skade på stemmebåndet. Skaden medførte to års sykemelding og er godkjent som yrkesskade.

Ved sin manglende eller mangelfulle risikovurdering av den aktuelle eleven, samt ved at Saers ikke ble informert om den skaderisiko den aktuelle eleven representerte, har Oslo kommune v/ skolens ledelse og som arbeidsgiver opptrådt sterkt klanderverdig og markert avvikende fra det som må anses som forsvarlig opptreden for en arbeidsgiver i tilsvarende situasjon. Det vises her til

- at eleven hadde en kjent historikk med trussel mot lærer på elevens tidligere skole
- at skoleledelsen var kjent med elevens bruk/påvirkning av ulike sentralstimulerende og/eller narkotiske midler, også i skoletiden
- at skoleledelsen var kjent med at eleven var involvert i flere volds- og trusselepisoder med enkeltelever på skolen
- at eleven ved minst to anledninger opptrådte truende mot skolens øvrige lærere
- at skolen hadde engasjert vektere som hadde i oppdrag å fotfølge eleven på skolens område (vekkerne var imidlertid ikke lenger engasjert da angrepet skjedde)

Svikt i arbeidsgivers risikovurdering og informasjon må anses å ha vært en nødvendig betingelse for, og dermed årsak til, den skade Saers ble påført.

1061295-v1

På dette grunnlag krever Saers oppreisningserstatning på kr 250.000 etter skadeserstatningsloven § 3-5.

Dersom partene ikke kommer til enighet innen 1. mai 2017 varsles med dette at det vil bli tatt ut søksmål for å få dom for kravet, jf. tvisteloven § 5-2.

2 KORT OM CLEMENS SAERS

Clemens Saers er født i 1951 og var 62 år på skadetidspunktet. Han er født i Nederland og er cand. philol. med hovedfag i religionshistorie fra Universitetet i Bergen i 1980. Han har arbeidet som lærer fra 1971, først i Stockholm og deretter i Aurland, Bergen og Oslo. I Oslo startet han som lærer ved Persbråten v.g.s i 1992 og skiftet til Oslo Handelsgymnasium i mai 2013.

3 NÆRMERE OM HENDELSEN SOM DANNER GRUNNLAG FOR OPPREISNINGSKRAVET

Dagen etter hendelsen sendte Saers en epost til rektor ved Oslo Handelsgymnasium, Trond Lien. Her beskrev Saers hendelsen slik:

"Hei Trond. Skal komme i gang med retting i løpet av dagen. Jeg er nok ikke helt meg selv enda. Strupehode er ømt ned mot kravebeinet.

Jeg har tenkt meget på den guttegjengingen som omkranset eleven du hadde inn på ditt kontor i går. Den gruppen var aktivt med å danne en levende vegg av trusler som presset på for å komme inn i klasserommet. Flere av dem har de siste ukene stadig banken på døren i timene. Da jeg jevnlig har elever som kommer for sent sa har jeg åpnet og dermed blitt meget forstyrret av dem. De opptrer aggressivt og støyende. Jeg fant ikke ut hva de egentlig var ute etter. Men de opptrer særdeles provoserende. De har et stort ansvar for at det gikk nesten helt galt i går. Jeg tror ikke jeg mere vil gå i den gangen med en slik flokk "villdyr" rundt meg. Enten får vi som skole gjenvinne kontrollen eller så må jeg beskytte meg selv og holde meg borte.

Kort fortalt skjedde følgende i går. Jeg møtte til time i økonomi i klasse 1FGYB på rom 312. Norsklærer hadde i forkant sagt at mange var fraværende. Det stemte, kun tre jenter var der. Jeg gikk igjennom nytt økonomistoff på tavlen og drøftet noen problemstillinger, Etter 20 min. banket det på døren og jeg tenkte at det måtte være noen av eleven som kom sent.

Da jeg åpnet døren gikk alt meget fort. Der stod det en ruvende aggressiv man som jeg ikke kjente igjen og skrek at han skulle ha penger. Rundt ham presset 4-5 gutter som jeg kjente igjen som elever fra Serviceklassen og som hadde banket på utallige ganger før. Straks skjøv jeg mannen som skrek at han skulle ha penger med min høyre håndbak mot hans brystkasse slik at jeg fikk skjøvet ham vekk og lukket døren. Da skrek han til å skrek at jeg ikke skulle røre ham. Jeg får skjøvet gruppen noe bak og er i ferd med å få lukket døren, da jeg føler et smertefullt grep rundt halsen. Samtidig ser jeg en rød kost som svinger seg fram ved min venstre side. Deretter svartner det og jeg husker ikke noe før jeg kommer til meg selv på min stol ved katederen. Døren er lukket jentene sitter musestille og ser på meg. Jeg spør [elev i Saers' klasse] hva som har skjedd og hvorfor det ligger en kost på gulvet. Hun sier da at hun så at jeg fikk en annen farge i hode, ansikte og at hun ville hjelpe meg. De andre jentene bekreftet at hun hadde kommet til

unnsetning og brukt kosten på guttegjengen. Der og da opplevde jeg at en sterk redsel for å forlate rommet. Jeg ringt opp skolens kontor og gav beskjed om at rektor og noen sterke karer straks burde komme seg til rom 312. Etter 10-15 min ble det stille utenfor vår rom og jeg gikk til kontoret for å høre hva som ble gjort.

I ettertid hadde jeg ønsket at jeg hadde visst at vi hadde en elev som var så farlig som hovedmannen her var. Skolen var slik jeg forstår ikke helt ukjent med det. Mitt ønske er at vi alle lærere får vite når vi har elever som har en spesielt fartlig adferd. (...) [Vår utheving]

Bilag 1 E-post fra Clemens Saers til rektor Trond Lien, av 16. mai 2014

Dagen etter hendelsen, ble elevens angrep på Saers og elevens etterfølgende opptreden på rektors kontor, politianmeldt av rektor. I rektors anmeldelse fremkommer det at eleven, samme dag som han angrep Saers, også truet rektor på hans kontor:

"I samtalen ble [elevens navn, heretter N.N.] forholdt rektors oppfatning av episoden som er beskrevet i 1). Rektor gjorde oppmerksom på at saken ville bli politianmeldt, og at det ville bli fremmet sak om bortvisning for resten av skoleåret, men at rektor ville høre [N.N.s] versjon av hendelsesforløpet. [N.N.] framholdt en annen versjon, hvor han mente seg angrepet av lærer. Han avviste å ha utøvet vold mot lærer, og mente at han bare hadde tatt igjen i selvforsvar.

Da rektor tilkjennega at samtalen nærmet seg slutten, og [N.N.] opplevde at han ikke hadde fått gjennomslag for sin versjon av hendelsene, ble [N.N.] aggressiv. På vei ut av kontoret spurte [N.N.] rektor om han har familie, om han har barn, og sa ca dette: "Det er lett å finne ut hvor du bor. Hvis jeg var deg, ville jeg tatt barna ut av skolen." Vitner til dette var miljøarbeider Gurvich samt sekretær på skolens forkontor og en av skolens rådgivere.

[N.N.] spyttet på gulvet, og lot seg deretter føre ut av forværelset av miljøterapeuten. På vei ut av skolen slo han til et maleri, slik at rammen ble ødelagt.

Skolen ber om at [N.N.] straffefølges for vold og trusler om vold mot offentlige tjenestemenn, og at han gjøres økonomisk ansvarlig for utøvd hærverk."

Bilag 2 Anmeldelse fra Oslo Handelsgymnasium, av 16. mai 2014

Eleven ble senere tiltalt og dømt til fengselsstraff i Oslo tingrett i august 2015. I dommen beskrives nærmere elevens angrep og konsekvensene for Saers (se dommen side 3 flg.):

"Retten har videre funnet det bevist at fornærmede som følge av tiltaltes handling har utviklet PTSD og at han har fått flere vedvarende endringer av funksjoner i halsen, herunder nedsatt stemmefunksjon og vansker med slimdannelse og svelging. Retten har imidlertid ikke funnet det bevist utover enhver rimelig og fornuftig tvil at strupen er skjev eller at luftrøret er forskjøvet. Det er fornærmedes PTSD som er mest alvorlig, og den utgjør klart skade på fornærmedes helbred.

Ved bevisvurderingen av har retten lagt avgjørende vekt på forklaringen til fornærmede og de to elevene [to elever i Saers' klasse] som var i klasserommet med fornærmede og befant seg få meter fra hendelsene. Alle disse har forklart seg uten motstrid vedrørende ovennevnte. Retten har også sett hen til sakens medisinske dokumenter som dokumenterer skadene og dels årsakssammenheng. Fornærmedes reaksjoner umiddelbart etter hendelsen, herunder at han og de tre elevene forskanset seg på klasserommet og ba om assistanse fra administrasjonen og forklaringen til rektor Trond Lien om hvordan fornærmede brøt sammen i hikstegråt rett etter hendelsen underbygger også faktumsbeskrivelsen ovenfor. Videre har retten vektlagt vitneforklaringene fra psykolog Kjetil Bjoraa Hodne og øre-, nese- og halsspesialist Per Gisle Djupesland. Retten har også vektlagt at fornærmedes funksjonsfall inntraff ved hendelsen, og at det ikke foreligger noen andre årsaker som kan forklare dette. Tidsforløpet fra hendelsen og til fornærmede oppsøkte behandling er, slik retten ser det ut fra skadenes karakter, ikke påfallende eller egnet til å påvirke rettens vurdering av årsakssammenheng.

Retten legger videre til grunn at halsgrepet var av en slik karakter, blant annet med slik kraft og varighet og vridning, samt at det kom så plutselig og uprovosert mot et sårbart område, at tiltalte i alle tilfeller innså muligheten for fysiske og psykiske skader som de aktuelle kunne inntre. Det vises blant annet til at selv vitnene [to elever i Saers' klasse] rakk å frykte for fornærmedes liv. Etter rettens oppfatning var tiltaltes angrep av en slik karakter at tiltalte innså muligheten for fysisk skade av nærmest enhver alvorlighetsgrad, også av de helt alvorligste, og retten har da funnet det bevist at tiltalte også innså muligheten for psykiske skader."

Bilag 3 Oslo tingretts dom av 14. august 2015

Etter angrepet på Saers 15. mai 2014 søkte skolen til Utdanningsetaten om utvisning av eleven som hadde angrepet Saers. Tre uker etter hendelsen var eleven fortsatt ikke utvist.

Saken var samtidig under politietterforskning og Saers ble 5. juni 2014 kontaktet av en politietterforsker. Underveis i samtalen kom det da frem at eleven ennå ikke var bortvist. Politietterforskeren skal da ha blitt overrasket og tatt initiativ til at politiet nedla besøksforbud for eleven med umiddelbar virkning.

Saers opplevde at han ble forsøkt kvalt og hendelsen har påført ham psykisk skade, herunder et traume og posttraumatisk stressyndrom (PTSD). Han har fått alvorlig skade på stemmebåndet og har i dag en hes, hviskende stemme som han ikke kan bruke lenge av gangen. Han sliter med å føre en normal samtale og han har måttet slutte helt med sin tidligere koraktivitet.

Saers ble som nevnt sykemeldt i to år etter angrepet. Skaden som eleven pådro ham er godkjent som yrkesskade og arbeidet med å utmåle yrkesskadeerstatning pågår fortsatt.

I undervisningssammenheng er han nå avhengig av en bærbar mikrofon/høytaler som NAV har stilt til disposisjon for ham.

4 DET RETTSLIGE GRUNNLAG FOR KRAVET

4.1 Innledning

Ved skoleledelsens manglende eller mangelfulle risikovurdering av eleven, samt ved at Saers ikke ble informert om den skaderisiko den aktuelle eleven representerte, har Oslo kommune som arbeidsgiver opptrådt sterkt klanderverdig og markert avvikende fra det forsvarlige, og dermed grovt uaktsomt. Saers anfører videre at det er årsakssammenheng mellom den skade Saers ble påført ved elevens angrep og den nevnte svikt i arbeidsgivers risikovurdering og manglende informasjon til Saers som arbeidstaker.

Det økonomiske tap han pådro seg er til behandling i egen sak om yrkesskadeerstatning hos Oslo Pensjonsforsikring, og vil ikke bli berørt her. Oppreisningserstatning fra arbeidsgiver dekkes imidlertid ikke av yrkesskadeerstatningsordningen. Saers krever derfor Oslo kommune for oppreisningserstatning etter skadeserstatningsloven § 3-5.

4.2 Nærmere om arbeidsgivers plikt til forsvarlig risikovurdering og informasjonsplikt etter lov og forskrift

Det anføres at Oslo kommune i egenskap av arbeidsgiver har plikt til holde sine ansatte lærere informert om elever som kan innebære risiko og fare for skade.

Etter arbeidsmiljøloven § 4-3 skal en lærer i likhet med enhver annen arbeidstaker "*så langt det er mulig, beskyttes mot vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre*". Det er på det rene at "*andre*" her også omfatter elever. Det er arbeidsgiver som er pliktsubjekt etter bestemmelsen.

Både etter arbeidsmiljøloven og forskrift til loven stilles det klare krav om at skolen som arbeidsgiver plikter å foreta løpende kartlegging av de ansattes arbeidsmiljø og en vurdering av eksisterende og potensiell risiko knyttet til arbeidet. Det vises her bl.a. til arbeidsmiljøloven § 3-1 og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 7-1.

Arbeidsmiljøloven § 3-2 lister opp "*særskilte forholdsregler for å ivareta sikkerheten*". Lovgiver har her valgt å nevne informasjon til ansatte som første punkt, se aml. § 3-2, første ledd bokstav a):

"For å ivareta sikkerheten på arbeidsplassen skal arbeidsgiver sørge for (...) at arbeidstaker gjøres kjent med ulykkes- og helsefarer som kan være forbundet med arbeidet, og at arbeidstaker får den opplæring, øvelse og instruksjon som er nødvendig." [vår utheving]

Arbeidsgivers informasjonsplikt, som én av flere måter å ivareta de ansattes sikkerhet på, følger også av forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 9-1. I følge bestemmelsen skal skolen som arbeidsgiver "*sørge for at arbeidstakerne og deres representanter får løpende informasjon om risikofaktorer i tilknytning til arbeidet og hvordan disse kan unngås*".

I Arbeidstilsynets veiledning om vold og trusler på arbeidsplassen listes "undervisning" opp som en av de fem mest utsatte bransjene når det gjelder vold og trusler om vold mot ansatte. I følge en reportasje

i Nettavisen¹ fra 2015 har Utdanningsetaten i Oslo opplyst at det i 2013 ble innrapportert 788 tilfeller av vold og trusler om vold mot lærere i Oslo-skolen. I 2014 var det en økning til 802 tilfeller. Av disse resulterte 28 tilfeller i sykefravær utover én dag, 12 av hendelsene skal ha medført politianmeldelse. Tallene for 2015 skal vise en ytterligere økning. Oslo kommune bes bekrefte, eventuelt korrigere, de nevnte tallene og fremlegge tilsvarende tall for 2015 og 2016.

Det nevnes også at flere av de lærerne som Nettavisen skal ha snakket med i anledning reportasjen fortalte at de trodde mange hendelser ikke ble innrapportert og at omfanget av vold og trusler var større enn det de nevnte tallene viste.

Etter påtrykk fra arbeids- og sosialkomiteen på Stortinget i november 2016 ble det vedtatt et nytt kapittel 23A i forskrift om utførelse av arbeid med virkning fra 1. januar 2017. I Arbeidstilsynets høringsbrev er bakgrunnen for det nye kapittelet beskrevet slik:

"Risiko for å bli utsatt for vold og trusler varierer etter næring og yrke. Yrkene i seg selv forklarer ikke nødvendigvis variasjonen, men årsakssammenhengen handler i stor grad om risikoutsatte situasjoner arbeidstakerne innen de ulike yrkene er involvert i. Vold og trusler om vold mot arbeidstakere kommer som regel fra kunder, klienter, brukere, pasienter, innsatte eller elever. [...]

Arbeidstilsynet, i samarbeid med partene i arbeidslivet, igangsatte i 2014 et arbeid med å kartlegge status når det gjelder vold og trusler i arbeidslivet. Kartleggingen ble basert på eksisterende dokumentasjon og forskning, samt på erfaringer. [...] Det ble blant annet avdekket at omfanget av vold og trusler i enkelte bransjer er betydelig. Det er også generelt økende bruk av alenearbeid, og innenfor enkelte bransjer er omfanget av alenearbeid stort. Det er varierende hvordan det arbeides forebyggende med vold og trusler i ulike bransjer, og selv om det gjøres et godt arbeid i en del virksomheter, så viste kartleggingen at mange ikke får den opplæring og informasjon som trengs for trygg og sikker jobbutførelse. På bakgrunn av dette arbeidet foreslår derfor Arbeidstilsynet en utdypende regulering av temaet vold og trusler om vold i arbeidsmiljøforskriftene." [Vår utheving]

Bestemmelsen i § 23A-3 i det nye kapittelet lyder:

"Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstakerne og deres representanter gis nødvendig informasjon om risikofaktorer knyttet til vold og trussel om vold, samt iverksatte tiltak og rutiner for å forebygge, håndtere og følge opp vold- og trusselsituasjoner. Arbeidstakerne skal gis informasjon om rutiner for varsling og rapportering av vold og trussel om vold."

Denne nye bestemmelsen nevnes her fordi forskriftsendringen med virkning fra 1. januar 2017, var ment som en utdyping og tydeliggjøring av gjeldende regelverk og praksis på området. Bestemmelsen er derfor relevant for forståelsen av det regelverket som gjaldt for kommunen på tidspunktet da Saers ble angrepet.

¹<http://www.nettavisen.no/nyheter/800-oslo-lrere-opplever-hvert-ar-vold-eller-trusler-om-vold/3422773341.html>

4.3 Utdanningsetatens og skolens retningslinjer og praksis når det gjelder å informere lærere om farlige elever

4.3.1 Saers' korrespondanse med Utdanningsdirektøren, mars 2015 – juni 2016

Etter ulykken henvendte Saers seg til Utdanningsetaten i Oslo v/ direktør Astrid Søgne i brev av 24. mars 2015. Her stilte han direktøren tre spørsmål, hvorav det siste lød:

"Vil Utdanningsdirektøren sørge for at ansatte ved berørte skoler til enhver tid blir informert om elever som har skadet eller kan komme til å skade medelever og/eller lærere?"

Utdanningsdirektøren svarte Saers i brev av 20. april 2015:

"Arbeidstaker skal i følge arbeidsmiljølovens regler, så langt det er mulig, beskyttes mot vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre. Hvilke tiltak som skal iverksettes må ifølge lovens forarbeider vurderes konkret i de enkelte tilfeller. Det er ingen plikt til å iverksette et høyere sikkerhetsnivå enn det som følger av en slik konkret risikovurdering. Om og i så fall hvilke ansatte som skal informeres om særskilt utagerende elever på en skole, er derfor ikke noe som kan besvares generelt, men vil måtte vurderes konkret i den enkelte sak." [Vår utheving]

Saers opplevde ikke svaret som dekkende og fulgte derfor opp med brev av 5. mai 2015 hvor han blant annet skrev:

"Jeg vil minne om alvoret i denne saken; jeg ville trolig ha vært død, hvis ikke en av mine elever hadde grepet inn og forsvart meg ved å slå angriperen med en kost etter at jeg var blitt bevisstløs, og dermed oppnådde hun at gjerningsmannen slapp strupetaket. (...) Jeg vil be Dem å svare mer presist på mine spørsmål".

Utdanningsdirektøren svarte deretter i brev av 15. mai 2015, hvor hun bl.a. uttalte følgende:

"Når det gjelder ditt siste spørsmål mener vi også dette er besvart i vårt brev av 20. april. I tillegg kan opplyses at det ikke er noen generell prosedyre for intern informasjon til ansatte om særlig utagerende elever. Vi vil imidlertid se nærmere på om skolene bør ta inn denne tematikken i sin beredskapsplan." [Vår utheving]

Oslo kommune bes redegjøre for om "denne tematikken" pr i dag er tatt inn i skolens beredskapsplan, og eventuelt på hvilken måte, herunder fremlegge eventuell beredskapsplan e.l. som dokumenterer dette.

Det ble avholdt et mellom utdanningsdirektøren og Saers 24. juni 2015. I møtet stilte Saers bl.a. spørsmål om hvem som hadde ansvaret for at han ble overfalt. Da han ikke opplevde å få svar på sitt spørsmål, skal han ha spurt direktøren om ikke elever og lærere (i tillegg til den enkelte elevens hovedlærer) hadde krav på å få kunnskap om elever som var vurdert som så farlige at skolen hadde

engasjert to "miljøarbeidere" fra et vaktelskap for å passe på eleven. Direktøren skal da ha svart at dette var noe den enkelte skole vurderte fra sak til sak, bl.a. ut fra hensynet til den farlige elevens personvern.

Ett år etter, i brev av 24. juni 2016, stilte Saers på nytt spørsmål til utdanningsdirektøren om hun ikke i kraft av sin stilling tok "ansvar for det som rammet meg på min arbeidsplass den 15. mai 2014."

Utdanningsdirektøren svarte Saers i brev av 15. august 2016, og uttalte her bl.a. at

"[s]om du ble forklart i vårt møte har etaten iverksatt mange tiltak for best mulig å forebygge vold og trusselhendelser. Å erkjenne et ansvar for din konkrete skade, på tross av de forebyggende tiltakene, kan jeg ikke. At du på tross av disse opplevde en slik hendelse, og med de konsekvensene det har fått for deg, er som sagt svært leit og beklagelig."

Oslo kommune bes spesifisere og redegjøre for de "mange tiltak" som det her vises til, både tiltak iverksatt før den aktuelle hendelsen 15. mai 2014 og i ettertid frem til dags dato.

Bilag 4 Korrespondanse mellom Clemens Saers og utdanningsdirektøren, 24. mars 2015 – 24. juni 2016

4.3.2 Notat fra rektor, 2. mars 2015

Skolens medarbeiderutvalg behandlet 5. mars 2015 (MBU-sak nr 13/2015) et notat fra rektor som gjaldt skolens risikovurdering og håndtering av informasjon om potensielt farlige elever.

Bilag 5 Notat fra rektor Trond Lien, av 2. mars 2015.

Rektors notat var et svar på en henvendelse fra Lektorlaget om hvilke rutiner skolen fulgte med hensyn til informasjon til det pedagogiske personalet, når det er inntatt elever som potensielt kan utgjøre en fare for medelever eller personale. Det var angrepet på Saers som var foranledningen til Lektorlagets henvendelse.

Når det gjelder skolens risikovurdering skriver rektor følgende i notatet:

"Trusler mot personalet blir rapportert i UDAs HMS-portal. Alvorlige trusler eller faktisk og voldsutøvelse blir politianmeldt av skolen. I tillegg blir naturligvis sanksjonering i henhold til skolereglementet benyttet. Ved flere anledninger har det blitt hyret miljøarbeidere fra et sikkerhetsfirma for å fotfølge elever som har opptrådt truende.

Ledelsen og arbeidsmiljøutvalget har diskutert hvorvidt rektor skal informere bredere i personalet når det har skjedd trusler mot personale, eller det på andre måter kan være grunn til å tro at elever kan opptr[e] voldelig. Så langt har det blitt besluttet ikke å informere bredt, informasjonen har bare gått til de i personalet som har direkte berøring med angjeldende elev.
[Vår utheving]

Selv om Saers ikke var involvert i undervisningen av den aktuelle eleven, underviste han i klasserommet rett over gangen for elevens klasserom. Det var derfor nærliggende og påregnelig at Saers i arbeidssammenheng ville kunne bli eksponert for eleven.

Bilag 6 Skisse som viser klasserommenes nærhet

I rektors notat redegjøres det også for "risikovurdering gjort skoleåret 2013-14 i forbindelse med enkeltelev":

"Skolen ble på et tidlig tidspunkt kjent med at en av elevene hadde en historikk med trussel mot lærer på tidligere skole. Samme elev var gjennom høsten 2013 involvert i en rekke mindre episoder med enkeltelever her på skolen, og opptrådte ved minst to anledninger truende mot skolens lærere. Det var i perioder tilsatt miljøarbeider (vekker) fra et eksternt firma i klassen, og det ble gjort enkeltvedtak om fofølgning av angjeldende elev. Klassen hadde assistent gjennom hele skoleåret.

Det ble gjort risikovurdering av situasjonen gjentatte ganger gjennom skoleåret. Eleven ble pålagt oppfølging hos Ungdom mot vold, og det ble gjort flere forsøk på å få eleven i behandling hos psykolog. Det var hyppig dialog med elevens familie. Basert på observasjon og tilbakemeldinger fra rådgivere og øvrig personale, vurderte imidlertid rektor at det ikke var sannsynlig at eleven ville utøve vold mot medelever eller personale. På det tidspunktet da hendelsen som omtales i neste avsnitt fant sted, hadde skolen derfor ikke lenger miljøarbeider (vekker) til oppfølging av denne eleven.

Som kjent, trengte denne eleven seg inn i et klasserom som var et annet enn sitt eget, i mai 2014. Lærer i dette klasserommet forsøkte å holde eleven tilbake. Da gikk eleven fysisk til angrep på lærer, og tilføyde denne betydelig skade. Denne læreren kjente ikke eleven fra før, og hadde derfor heller ingen informasjon om elevens historikk." [Vår utheving]

I notatet viser rektor også til at

"[u]tfordrende elever blir også behandlet i ukentlige ressursteamsmøter hvor ledelsen, rådgivere, PP-tjenesten, miljøarbeider og skolepsykolog er til stede, og oppfølging av enkeltelever blir bestemt." [vår utheving]

Så langt Saers er kjent med skal den aktuelle eleven ha vært tema på de fleste ressursteam møtene i perioden høsten 2013 til våren 2014. Referatene fra disse møtene er derfor relevante for å belyse arbeidsgivers risikovurderinger knyttet til eleven. Oslo kommune bes oversende samtlige referat fra ressursteam møter avholdt høsten 2013 og våren 2014. Så vidt vi er kjent med omtales de enkelte elever kun med initialer i referatene. Personvernet skulle dermed være ivaretatt. Eventuelt kan initialer sladdes, men slik at det fortsatt tydelig fremgår når den aktuelle eleven som angrep Saers, omtales i referatene.

4.4 Etterfølgende opptreden fra skoleledelsen og Utdanningsetaten

Da Saers etter angrepet kom til bevissthet, ringte han fra klasserommet til rektors forkontor og meddelte at han var blitt angrepet og trengte hjelp. Han husker at han meddelte følgende: "Vi trenger hjelp. Få sendt rektor, og tre sterke menn opp til rom 312", jf. også Saers epost til rektor dagen etter.

Saers og elevene som befant seg i klasserommet følte seg usikre på om overfallsmannen og hans kamerater ventet utenfor klasserommet. De forholdt seg derfor i ro i påvente av hjelp og forsterkninger. Da de hadde ventet en god stund uten at noen kom og det ble stille på gangen utenfor, ga Saers beskjed til sine elever om å holde seg i klasserommet og ikke åpne døren, mens han tok seg ned til rektors forkontor. Der fant han rektor og flere fra ledelsen. Rektor tilbød ham å komme inn på kontoret hvorpå Saers forklarte hva som hadde skjedd og "brøt sammen i hikstegråt", jf. tingrettens gjengivelse av rektors forklaring.

Dagen etter hendelsen, 16. mai 2014, ble Saers innkalt til rektors kontor, hvor han ble møtt av rektor og en jurist fra Utdanningsetaten i Oslo. Juristen redegjorde for at det var anonyme vitner (elever ved skolen) som mente å ha sett at det var Saers som hadde gått i strupen på en elev dagen før. Saers ble mildt sagt "satt ut" av en slik anklage og forklarte at dette ikke var tilfelle.

Under den senere straffesaken mot eleven fremførte eleven og enkelte av hans medelever tilsvarende anklager. Oslo tingrett kommenterte anklagene slik:

"Retten har sett helt bort fra forklaringene til tiltalte og vitnet [kamerat av tiltalte]. De sistnevnte har begge forklart at det var fornærmede som med to hender tok kvelertak på tiltalte, før tiltalte skubbet fornærmede bort med treffpunkt på øvre del av brystet. Begge forklarte at det ikke ble sagt noe før dette skjedde, men at det skjedde umiddelbart når tiltalte forhindret at døren ble lukket. Etter rettens oppfatning virker forklaringene oppkonstruert og påfallende."

I møtet med rektor og Utdanningsetatens jurist 16. mai 2014, opplevde Saers at han ble mistrodd og mistenkt for selv å være den egentlige skadevolderen. Dette til tross for at rektor på eget kontor på hendelsesdagen, selv tydeligvis hadde opplevd eleven som så aggressiv og truende at han fant å ta med også dette forholdet i skolens politianmeldelse.

Det er ikke å ta for hardt i at den holdning Saers møtte i samtalen med rektor og Utdanningsetatens jurist 16. mai 2014, ble opplevd som en ytterligere krenkelse.

Både gjennom Saers sammenbrudd på rektors kontor på hendelsesdagen og ved hans epost til rektor dagen etter, var skolens ledelse godt kjent med hvordan Saers både fysisk og mentalt hadde opplevd elevens angrep. Saers mottok likevel ingen oppfølging eller støtte fra skolens ledelse etter hendelsen, verken i form av tilbud om samtale, telefon, blomster e.l.

Skolen varslet heller ikke Arbeidstilsynet, til tross for at hendelsen må anses som "alvorlig skade" og derfor skulle ha vært varslet etter arbeidsmiljøloven § 5-2.

Samme dag som dom falt i straffesaken mot eleven, sendte Saers en sms til rektor og opplyste at eleven fikk seks måneders fengsel. Rektor svarte da: "*Du verden, det var da en heftig førstegangsstraff. God helg. Trond*". Saers svarte tilbake "*Det var en nære døden opplevelse for meg!*".

Rektors reaksjon på straffedommen underbygger den opplevelsen Saers sitter igjen med i ettertid; en opplevelse av at skolens ledelse før angrepet ikke tok lærernes sikkerhet på alvor, at han etter angrepet ble mistrodd i favør av overfallseleven enda hendelsesforløpet var godt kjent for skolens ledelse og ikke kunne misforstås, samt at han i ettertid ikke opplevde noen form for oppfølging eller støtte fra arbeidsgivers side.

Det er likevel skoleledelsens opptreden i forkant av hendelsen som er det sentrale for oppreisningskravet.

5 OPPSUMMERING – ANSVARSGRUNNLAG OG ÅRSAKSSAMMENHENG

Utdanningsetaten bekrefter i den overnevnte korrespondansen med Saers at det innenfor etaten ikke finnes generelle prosedyrer for intern informasjon til ansatte om elever som innebærer særlig risiko, men at dette er overlatt til den enkelte skole å vurdere fra sak til sak.

Videre bekrefter rektor i sitt notat at skoleledelsen var fullt klar over både elevens risikoatferd og risikopotensiale, samt den manglende informasjon til andre enn elevens klasselærer. Det vises her bl.a. til:

- at eleven hadde en kjent historikk med trussel mot lærer på elevens tidligere skole
- at det var kjent at eleven var involvert i flere volds- og trusselepisoder med enkeltelever på skolen
- at skoleledelsen var kjent med elevens bruk/påvirkning av ulike sentralstimulerende og/eller narkotiske midler, også i skoletiden
- at eleven ved minst to anledninger opptrådte truende mot skolens lærere
- at ledelsen hadde engasjert vektere som hadde i oppdrag å fotfølge eleven på skolens område (vektene var imidlertid ikke lenger engasjert da angrepet på Saers skjedde)
- at eleven var pålagt oppfølging hos Ungdom mot vold
- at det ble gjort flere forsøk på å få eleven til behandling hos psykolog

Med den kjennskap skoleledelsen hadde til elevens risikoatferd og risikopotensiale, burde dels kommunens risikovurdering av eleven ha vært en helt annen og risikotiltakene helt andre. Dels burde Saers ha blitt informert om den skade- og sikkerhetsrisiko den aktuelle eleven representerte.

Ved sin manglende eller mangelfulle risikovurdering av eleven, og den mangelfulle informasjon til Saers om den skade- og sikkerhetsrisiko eleven representerte, må Oslo kommune v/ skolens ledelse anses å ha opptrådt grovt uaktsomt, dvs. sterkt klanderverdig og markert avvikende fra det som for en skoleledelse i tilsvarende situasjon ville ha vært forsvarlig opptreden. Kravet til ansvarsgrunnlag etter skadeserstatningsloven § 3-5 er derfor oppfylt.

Kravet til årsakssammenheng må anses oppfylt ved at skoleledelsens manglende eller mangelfulle risikovurdering av eleven, samt den mangelfulle informasjon til Saers, var en nødvendig betingelse for at Saers ble skadet. Da Saers ikke slapp eleven inn i klasserommet hvor eleven ikke hørte til og hvor Saers drev undervisning, opptrådte Saers slik man må forvente av ham som lærer. Den nødvendige årsakssammenheng foreligger for det første ved at en forsvarlig risikovurdering hadde medført at eleven enten ikke fikk gå fritt omkring uten tilsyn av de tidligere vekterne, eller at han var blitt utestengt fra skolen pga. sin tidligere oppførsel. For det andre foreligger nødvendig årsakssammenheng ved at dersom skoleledelsen hadde informert Saers om den skade- og sikkerhetsrisiko den aktuelle eleven representerte, ville Saers unnlatt å konfrontere eleven med at han ikke fikk trenge seg inn i hans undervisning. Eleven ville dermed ikke hatt foranledning til å angripe Saers.

Saers krever på denne bakgrunn kr 250.000 i oppreisning etter skadeserstatningsloven § 3-5.

6 SØKSMÅLSVARSEL

Dersom hans krav ikke lar seg løse i minnelighet vil Saers måtte igangsette rettslig forfølgning av saken. Av hensyn til foreldelsesfristen på tre år etter hendelsen, varsles Oslo kommune v/ ordfører om at dersom partene ikke har kommet til enighet innen 1. mai 2017 vil Saers ta ut søksmål for å få dom for kravet, jf. tvisteloven § 5-2.

Oslo kommunes svar imøteses innen 14 dager fra dette brevets dato.

Vennlig hilsen
Advokatfirmaet Grette DA

Thorkil H. Aschehoug
senioradvokat
thas@grette.no

Kopi: Utdanningsetaten i Oslo v/ direktør Astrid Søgner, postboks 6127, Etterstad, 0602 OSLO